

บทที่ 3

วิธีดำเนินโครงการ

การดำเนินโครงการบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนประยุกต์ใช้เทคโนโลยีความจริงเสริม วิชาวิทยาศาสตร์ เรื่องหินและการเปลี่ยนแปลง มีขั้นตอนกระบวนการออกแบบตามแบบ ADDIE Model ดังนี้ (ฉลองชัย สุรวัฒนบุรณ , 2544 : 25)

- 3.1 ขั้นตอนการวิเคราะห์ (Analysis phase)
- 3.2 ขั้นตอนการออกแบบ (Design phase)
- 3.3 ขั้นตอนการพัฒนาบทเรียน (Development phase)
- 3.4 ขั้นตอนการนำไปใช้ (Implementation)
- 3.5 ขั้นตอนการประเมินผล (Evaluation phase)

3.1 ขั้นตอนการวิเคราะห์ (Analysis phase)

3.1.1 กลุ่มเป้าหมาย คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนมิตรภาพโนนสมบูรณ์ จำนวน 20 คน

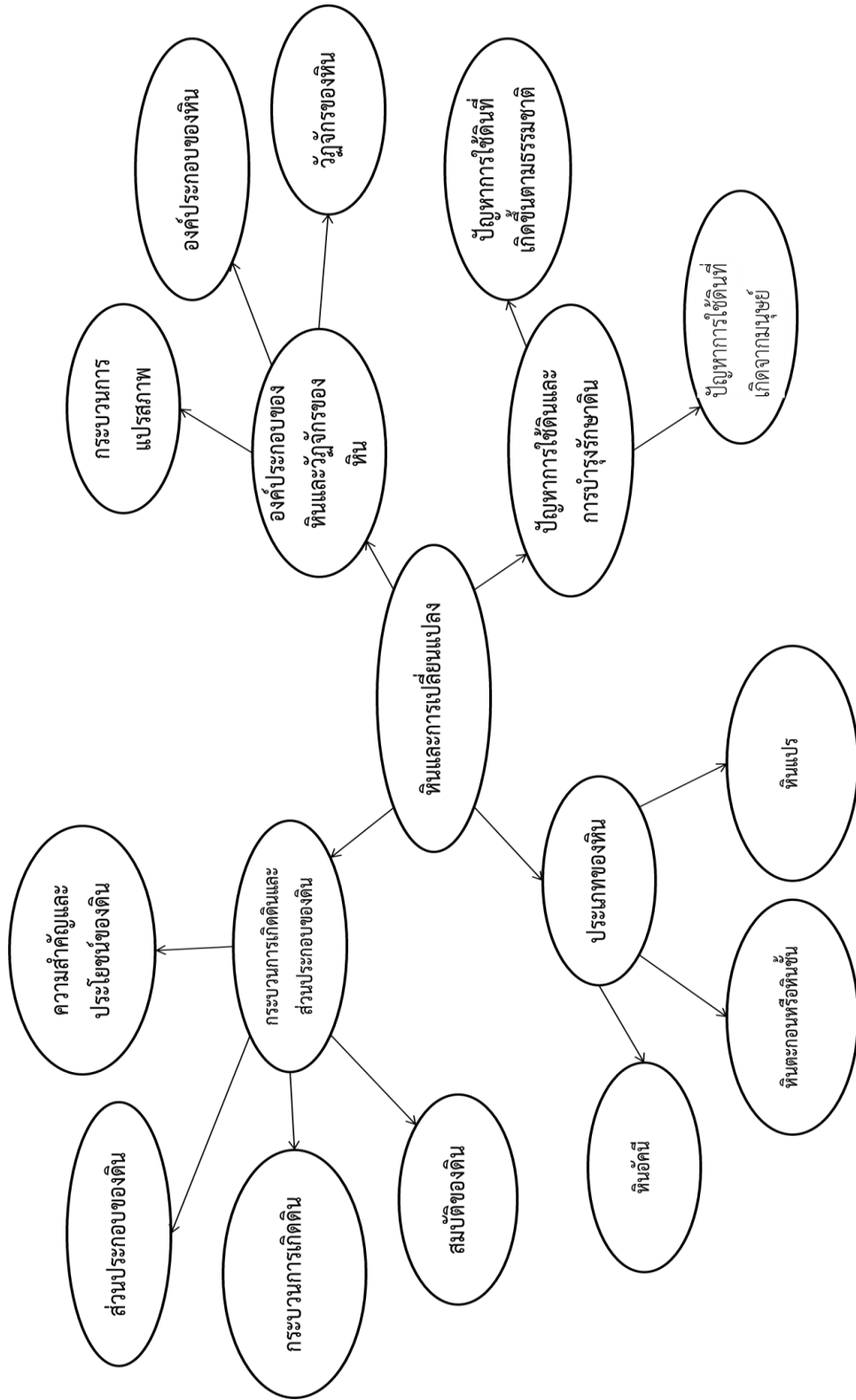
3.1.2 วิเคราะห์เนื้อหาโดย

3.1.2.1 สร้างแผนภูมิระดมสมอง (Brain Storm Chart) โดยผู้ศึกษาและผู้เชี่ยวชาญร่วมกันระดมสมองกำหนดหัวข้อและกำหนดเนื้อหาที่ควรจะมีตามหน่วยการเรียนรู้ทั้ง 4 หน่วยประกอบด้วย

- 1) หน่วยที่ 1 องค์ประกอบและวัฏจักรของดิน
  - 1.1) องค์ประกอบของหิน
  - 1.2) วัฏจักรของหิน
  - 1.3) กระบวนการแปรสภาพ
- 2) หน่วยที่ 2 ประเภทของหิน
  - 2.1) หินอัคนี
  - 2.2) หินตะกอนหรือหินชั้น
  - 2.3) หินแปร
- 3) หน่วยที่ 3 กระบวนการเกิดดินและส่วนประกอบของดิน
  - 3.1) กระบวนการเกิดดิน

- 3.2) ส่วนประกอบของดิน
- 3.3) สมบัติของดิน
- 3.4) ความสำคัญและประโยชน์ของดิน
- 4) หน่วยที่ 4 ปัญหาการใช้ดินและการบำรุงรักษา
  - 4.1) ปัญหาการใช้ดินที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ
  - 4.2) ปัญหาการใช้ดินที่เกิดจากมนุษย์

จากการวิเคราะห์เนื้อหาสามารถจัดหน่วยการเรียนรู้ได้ 4 หน่วยการเรียนรู้ สามารถเขียนเป็นแผนภูมิระดมสมอง (Brain Storm Chart) ได้ดังภาพที่ 3.1

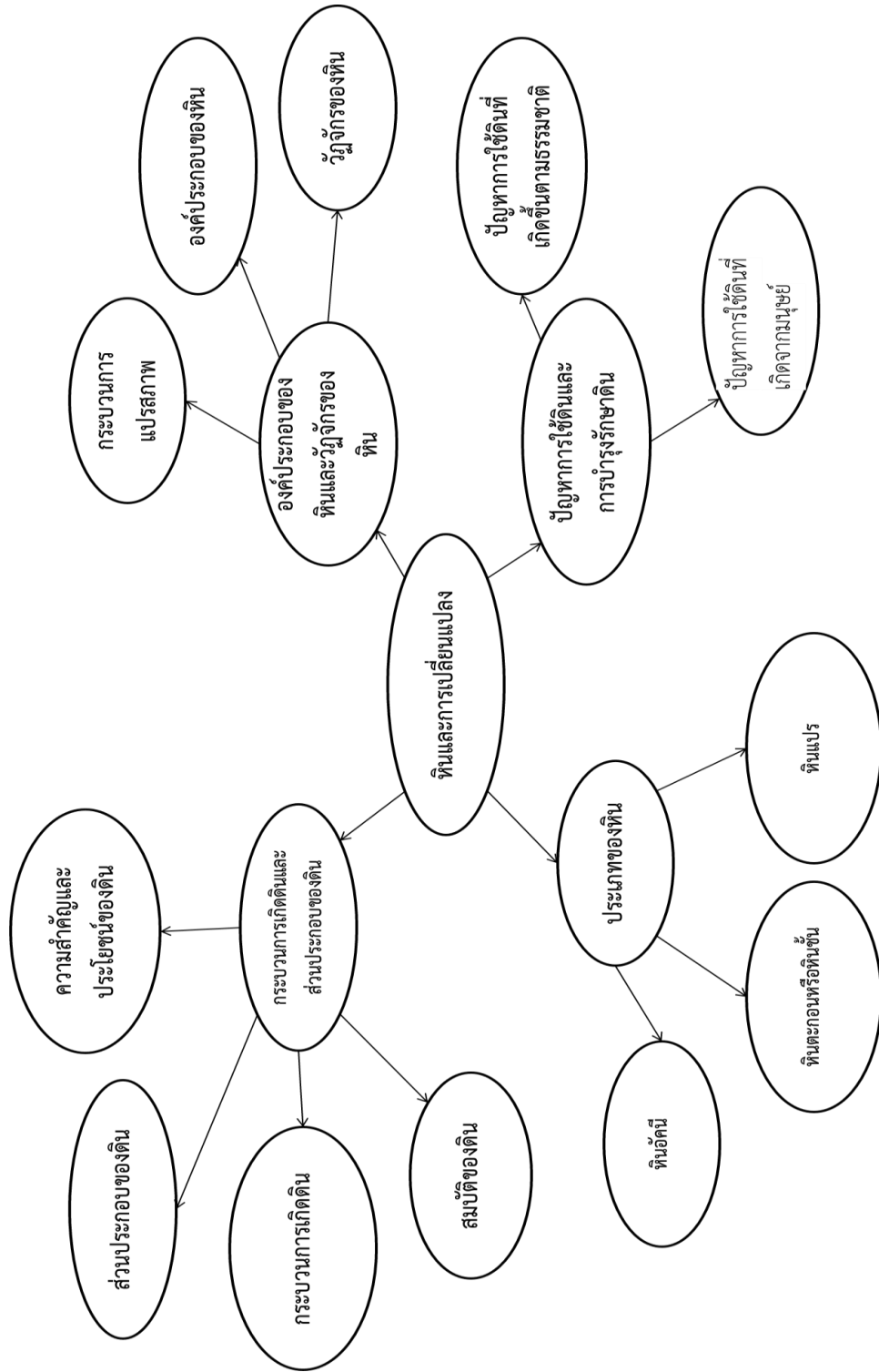

ภาพที่ 3.1 แผนภูมิระดมสมอง (Brian Storm Chart)

3.1.2.2 สร้างแผนภูมิหัวเรื่องสัมพันธ์ (Concept Chart) โดยการตัดหรือเพิ่มเรื่องตามผลความเหมาะสมตามรายละเอียดของการเรียนรู้ประกอบด้วย

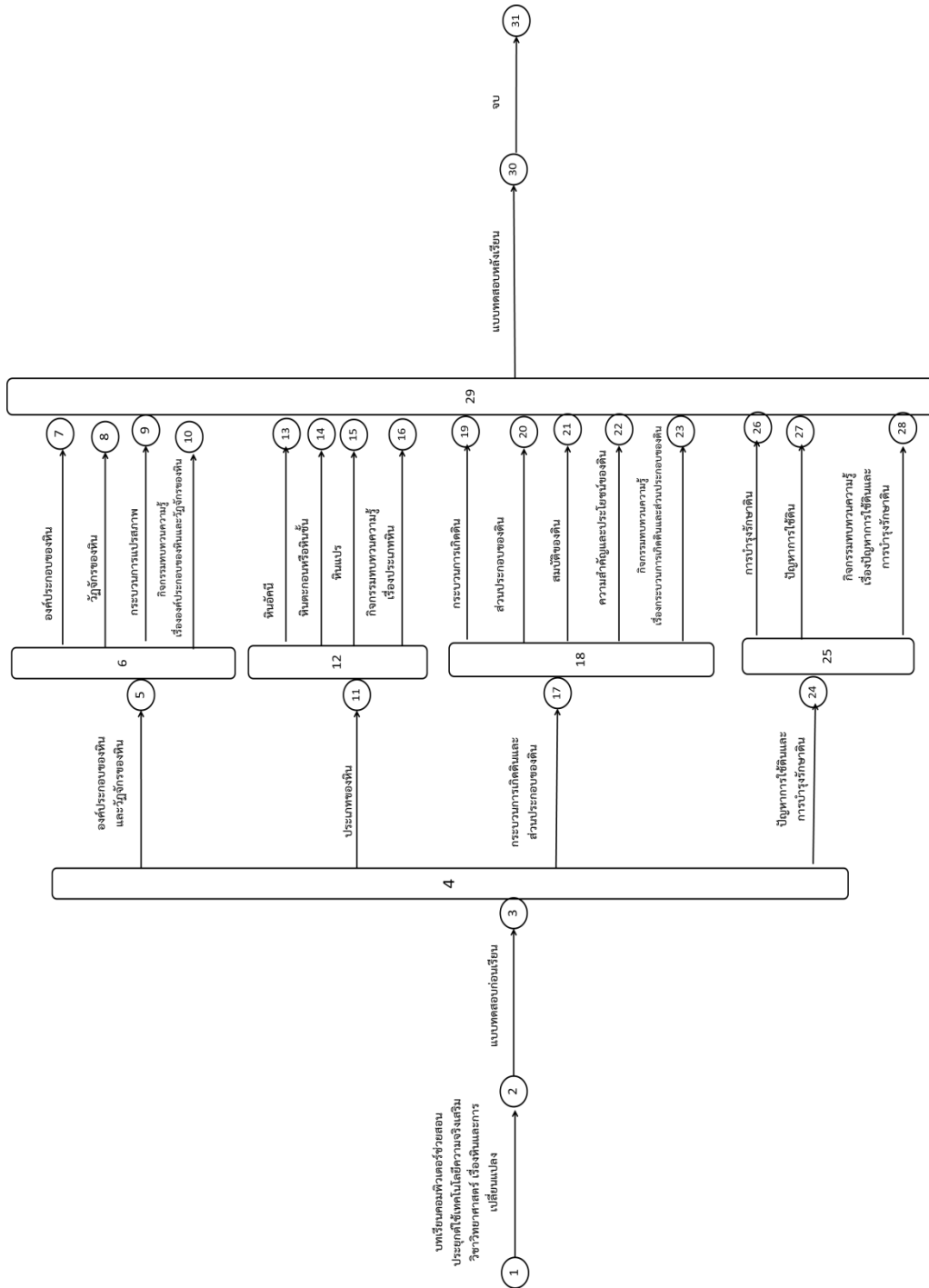
- 1) หน่วยที่ 1 องค์ประกอบและวัฏจักรของดิน
  - 1.1) องค์ประกอบของหิน
  - 1.2) วัฏจักรของหิน
  - 1.3) กระบวนการแปรสภาพ
- 2) หน่วยที่ 2 ประเภทของหิน
  - 2.1) หินอัคนี
  - 2.2) หินตะกอนหรือหินชั้น
  - 2.3) หินแปร
- 3) หน่วยที่ 3 กระบวนการเกิดดินและส่วนประกอบของดิน
  - 3.1) กระบวนการเกิดดิน
  - 3.2) ส่วนประกอบของดิน
  - 3.3) สมบัติของดิน
  - 3.4) ความสำคัญและประโยชน์ของดิน
- 4) หน่วยที่ 4 ปัญหาการใช้ดินและการบำรุงรักษา
  - 4.1) ปัญหาการใช้ดินที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ
  - 4.2) ปัญหาการใช้ดินที่เกิดจากมนุษย์

จากการวิเคราะห์เนื้อหาสามารถจัดหน่วยการเรียนรู้ได้ 4 หน่วยการเรียนรู้ สามารถเขียนเป็นแผนภูมิหัวเรื่องสัมพันธ์ (Concept Char) ได้ดังภาพที่ 3.2

ภาพที่ 3.2 แผนภูมิหัวเรื่องสัมพันธ์ (Concept Chart)

3.1.2.3 สร้างแผนภูมิโครงข่ายเนื้อหา (Content Network Chart) โดยการวิเคราะห์หัวเรื่องที่ต้องการศึกษาก่อนและหลังจัดเรียงตามหมายเลขได้ดังนี้

ภาพที่ 3.3 แผนภูมิโครงข่ายเนื้อหา (Content Network Chart)

3.2 ขั้นตอนการออกแบบ (Design phase)

กำหนดกลวิธีการนำเสนอ และเขียนกำกับด้วยวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่กำหนดไว้ของเนื้อหา แต่ละตอนหรือหน่วยการเรียนรู้ แล้วลำดับแผนการนำเสนอแต่ละหน่วยการเรียนรู้เป็นแผนภูมิ (Course Flow Chat)

3.2.1 กลวิธีการนำเสนอเนื้อหาในการออกแบบบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนประยุกต์ใช้ เทคโนโลยีความจริงเสริมวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่องหินและการเปลี่ยนแปลง ได้กำหนดกลวิธีการนำเสนอ และวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่กำหนดเนื้อหาแต่ละขั้นตอน ดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 องค์ประกอบของหินและวัฏจักรของหิน

เนื้อหา	วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม
องค์ประกอบของหินและวัฏจักรของหิน 1) องค์ประกอบของหิน 2) วัฏจักรของหิน	1) อธิบายองค์ประกอบของหินและวัฏจักรของหิน

จากตารางที่ 3.1 หลังจากเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 องค์ประกอบของหินและวัฏจักรของหิน ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจสามารถอธิบายองค์ประกอบของหินและวัฏจักรของหินได้

ตารางที่ 3.2 วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ประเภทของหิน

เนื้อหา	วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม
ประเภทของหิน 1) หินอัคนี 2) หินตะกอน หรือหินชั้น 3) หินแปร	1) อธิบายจำแนกประเภทของหิน โดยใช้ลักษณะของหิน สมบัติของหินเป็นเกณฑ์และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

จากตารางที่ 3.2 หลังจากเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ประเภทของหิน ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจสามารถอธิบายจำแนกประเภทของหินโดยใช้ลักษณะของหิน สมบัติของหินเป็นเกณฑ์และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

ตารางที่ 3.3 วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมหน่วยที่ 3 กระบวนการเกิดดินและส่วนประกอบของดิน

เนื้อหา	วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม
กระบวนการเกิดดินและส่วนประกอบของดิน 1) กระบวนการเกิดดิน 2) ส่วนประกอบของดิน 3) สมบัติของดิน 4) ความสำคัญและประโยชน์ของดิน	1) อธิบายการเกิดดินได้ 2) อธิบายลักษณะและสมบัติบางประการของดินและจำแนกประเภทของดิน 3) บอกชนิดและสมบัติของดินที่ใช้ปลูกพืชได้

จากตารางที่ 3.3 หลังจากเรียนรู้ในหน่วยที่ 3 กระบวนการเกิดดินและส่วนประกอบของดิน ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจสามารถ อธิบายการเกิดดิน ลักษณะและสมบัติบางประการของดิน และจำแนกประเภทของดิน บอกชนิดและสมบัติของดินที่ใช้ปลูกพืชได้

ตารางที่ 3.4 วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 ปัญหาการใช้ดินและการบำรุงรักษาดิน

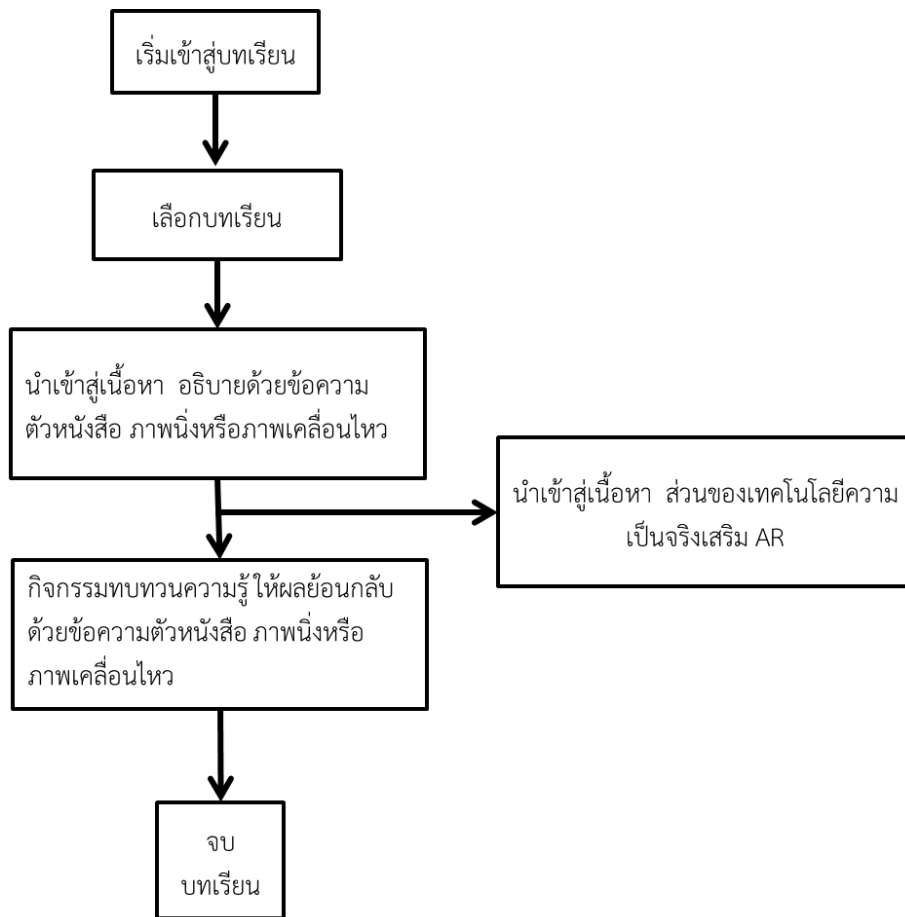
เนื้อหา	วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม
ปัญหาการใช้ดินและการบำรุงรักษาดิน 1) ปัญหาการใช้ดิน 2) การบำรุงรักษาดิน	1) บอกวิธีบำรุงรักษาดินจากปัญหาที่เกิดขึ้นได้

จากตารางที่ 3.4 หลังจากเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้ที่ 4 ปัญหาการใช้ดินและการบำรุงรักษาดิน ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจสามารถบอกวิธีบำรุงรักษาดินจากปัญหาที่เกิดขึ้นได้

3.2.2 การออกแบบแผนภูมิการนำเสนอเนื้อหาในแต่ละหน่วยการเรียนรู้

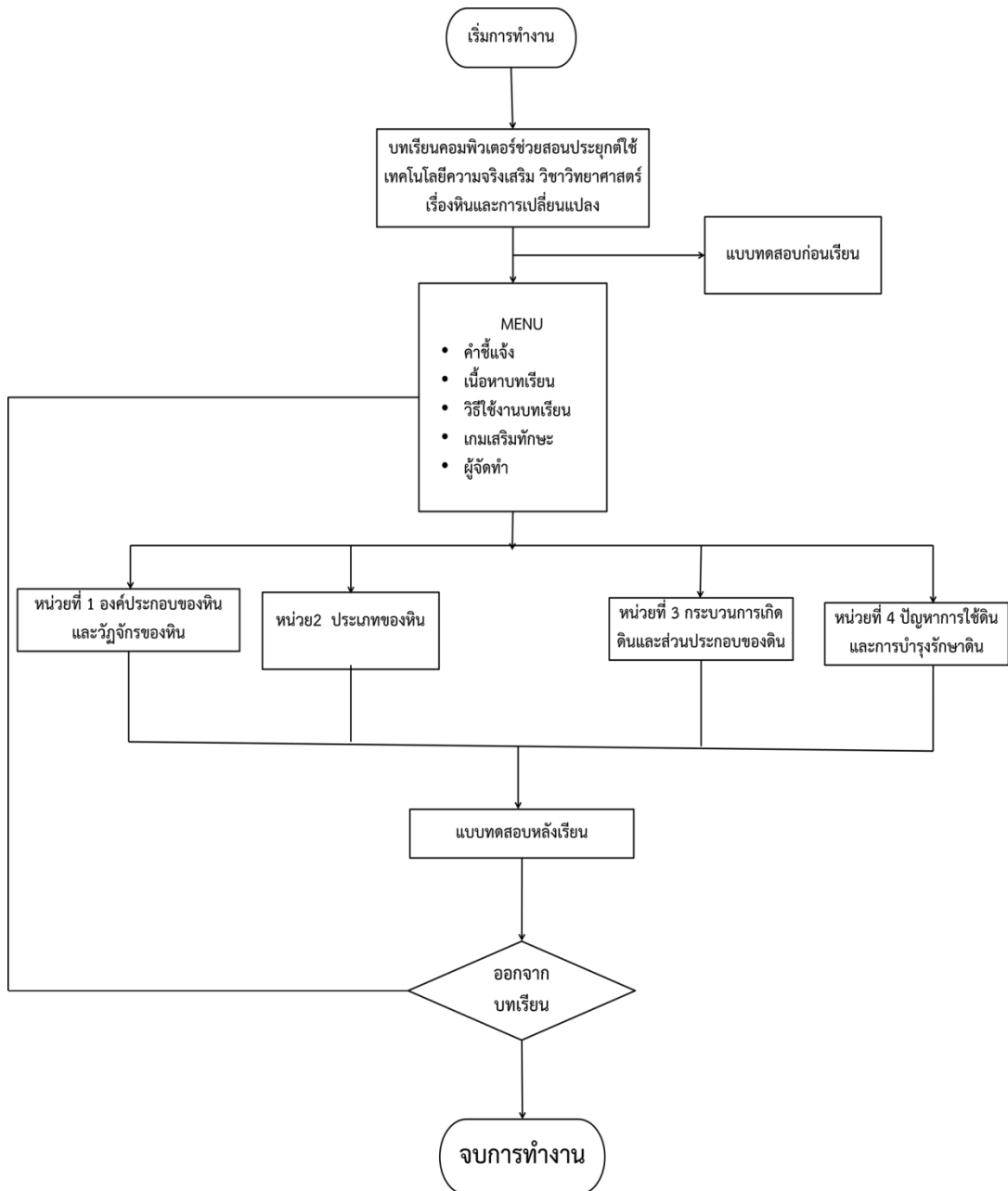
การนำเสนอเนื้อหาในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ซึ่งจัดทำในรูปแบบของแผนภูมิเนื้อหาที่มีอยู่ในบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนประยุกต์ใช้เทคโนโลยีความจริงเสริม เรื่องหินและการเปลี่ยนแปลง มีขั้นตอนดังนี้

ภาพที่ 3.4 แผนภูมิการนำเสนอเนื้อหาในแต่ละหน่วยการเรียนรู้

3.2.3 ขั้นตอนการทำงานของโปรแกรม

บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนประยุกต์ใช้เทคโนโลยีความจริงเสริม วิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง หินและการเปลี่ยนแปลง กำหนดกลวิธีการนำเสนอเนื้อหาทั้งหมดออกแบบลำดับการนำเสนอเนื้อหาบทเรียน ดังภาพที่ 3.5

ภาพที่ 3.5 ลำดับการนำเสนอเนื้อหาบทเรียน

ลำดับขั้นตอนการทำงานของบทเรียน ดังนี้

- 1) เริ่มการทำงาน
- 2) บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนประยุกต์ใช้เทคโนโลยีความจริงเสริมวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่องหินและการเปลี่ยนแปลง
- 3) เลือกเมนู คำชี้แจง
- 4) เลือกเมนู เนื้อหาบทเรียน
- 5) เลือกเมนู แบบทดสอบก่อนเรียน
- 6) เลือกเมนู วิธีใช้งานบทเรียน
- 7) เลือกเมนู ผู้จัดทำ
- 8) เนื้อหา หน่วยที่1-หน่วยที่ 4
- 9) แบบทดสอบหลังเรียน
- 10) เกมเสริมทักษะ
- 11) ออกจากบทเรียน
- 12) จบการทำงาน

3.3.4 การออกแบบรายละเอียด สตอรี่บอร์ด (Storyboard) จำลองรูปแบบการนำเสนอออกมาในลักษณะรูปภาพภายในกรอบที่กำหนดรายละเอียดต่าง ๆ ตามที่เราตั้งใจจะให้ปรากฏบนหน้าจองานจริง เช่น จังหวะและเวลาการเคลื่อนไหว ดนตรีประกอบ ฯลฯ ทั้งนี้เพื่อให้มองเห็นภาพรวมผลลัพธ์ของงานที่ควรมี

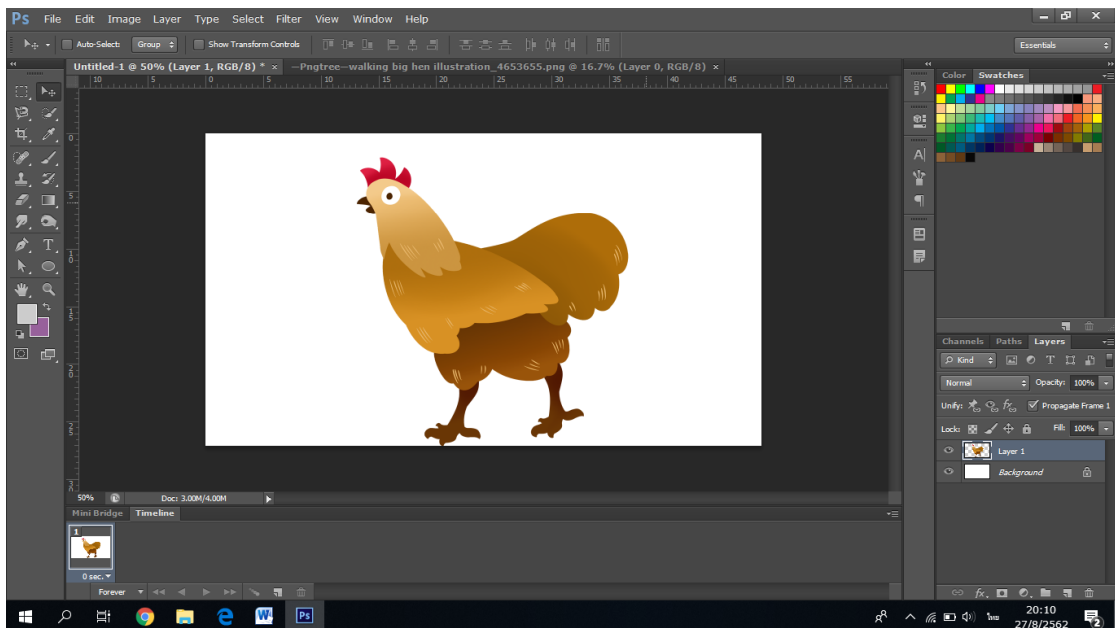
- 3.3.4.1 ชื่อเรื่อง (Title)
- 3.3.4.2 คำอธิบาย (Description)
- 3.3.4.3 ช่วงเวลา (Timing)
- 3.3.4.4 เสียงประกอบ (Sound Effect)
- 3.3.4.5 ดนตรี (Music Background)

ชื่อเรื่อง (Title)	ช่วงเวลา (Timing)
ภาพตัวอย่าง	คำอธิบาย (Description) ....
	เสียงประกอบ (Sound Effect) .....
	ดนตรี (Music Background) ....

ภาพที่ 3.6 การออกแบบรายละเอียด สตอรี่บอร์ด (Storyboard)

3.3 ขั้นตอนการพัฒนาบทเรียน (Development phase)

3.3.1 โปรแกรม Adobe Photoshop cs6 ในการออกแบบตัวละคร ฉาก ตัวอักษร ปุ่ม

ภาพที่ 3.7 โปรแกรม Adobe Photoshop cs6 ออกแบบตัวละคร

3.3.2 สร้างบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนตามที่ออกแบบไว้ใน Storyboard โดยโปรแกรม Adobe flash cs6 ซึ่งองค์ประกอบของตัวบทเรียนประกอบด้วยส่วนของหน้าจอของบทเรียน

3.3.2.1 ปุ่มเข้าสู่บทเรียน

3.3.2.2 ปุ่มเข้าสู่ MENU

- 1) คำชี้แจง
- 2) แบบทดสอบก่อนเรียน
- 3) แบบทดสอบหลังเรียน
- 4) วิธีใช้บทเรียน
- 5) ผู้จัดทำ
- 6) เนื้อหาในบทเรียน

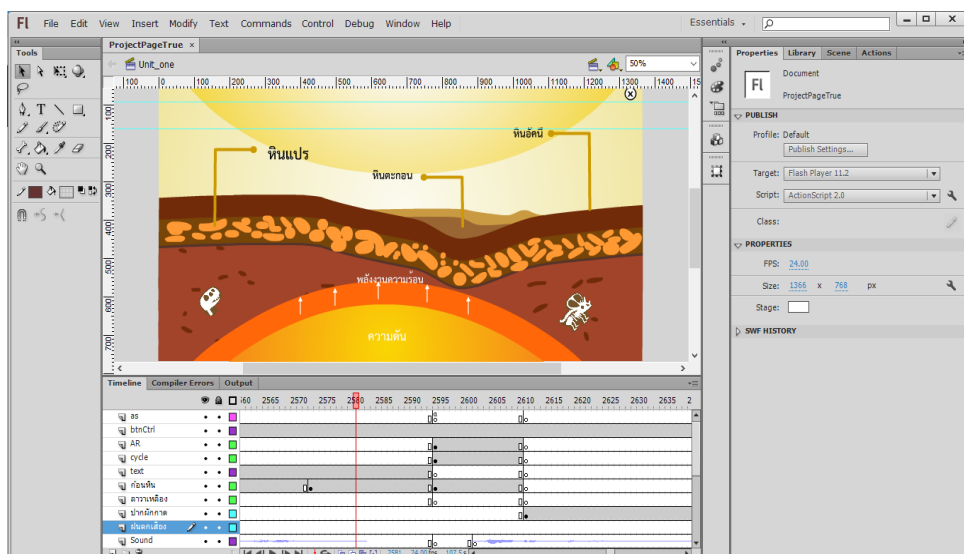
3.3.2.3 ปุ่มออกจากบทเรียน

3.3.2.4 เปิด-ปิดเสียง

3.3.2.5 ส่วนของหน้าเนื้อหาประกอบด้วยเนื้อหาทั้ง 4 หน่วยการเรียนรู้ ดังนี้

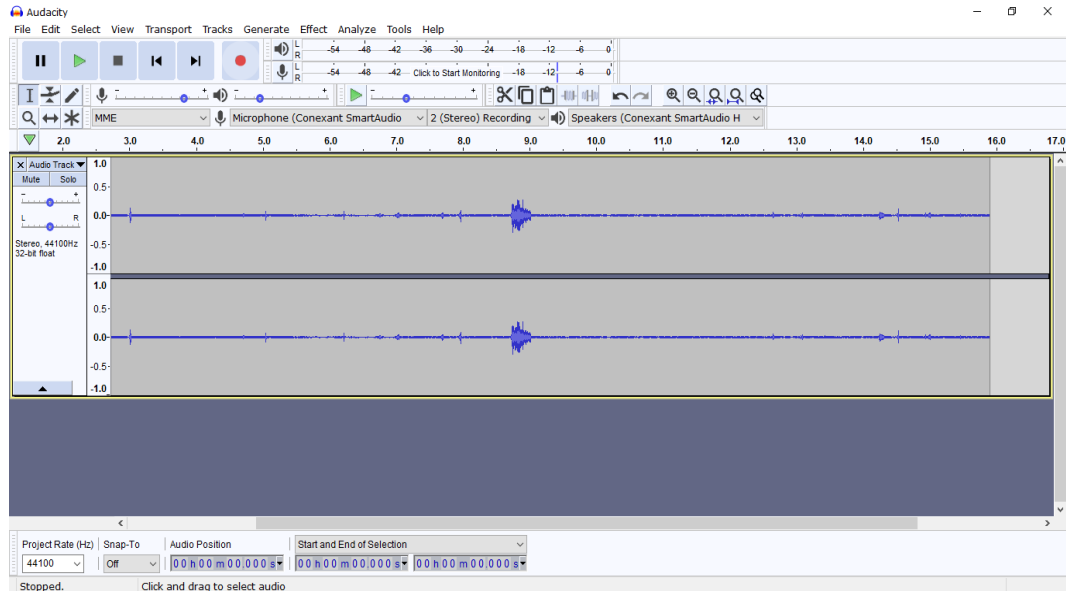
- 1) หน่วยที่ 1 องค์ประกอบของหินและวัฏจักรของหิน
- 2) หน่วยที่ 2 ประเภทของหิน
- 3) หน่วยที่ 3 กระบวนการเกิดดินและส่วนประกอบของดิน
- 4) หน่วยที่ 4 ปัญหาการใช้ดินและการบำรุงรักษา

3.3.3 ใส่รูปภาพ และภาพเคลื่อนไหวประกอบที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหา

ภาพที่ 3.8 โปรแกรม Adobe Flash cs6 สร้างภาพเคลื่อนไหวให้กับตัวละคร ฉากและเนื้อหา

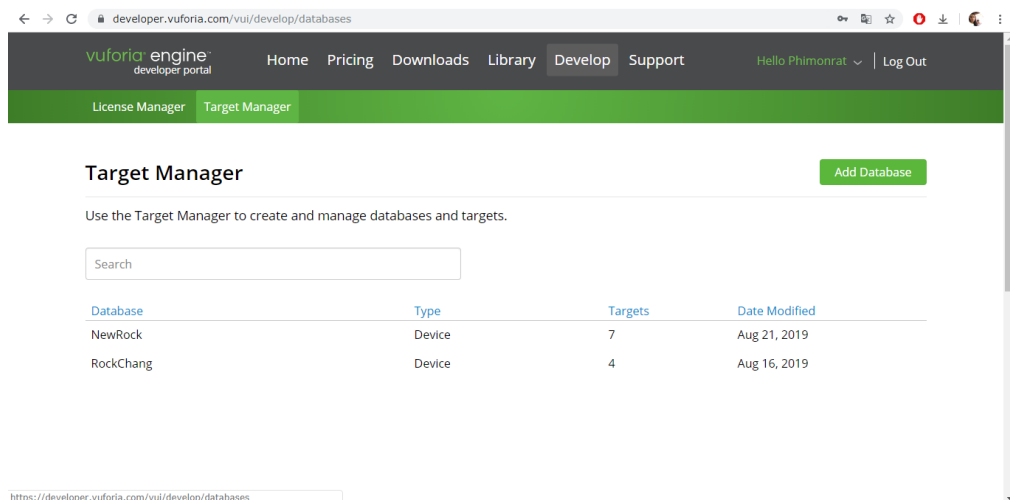
3.3.4 เสียงบรรยายใช้โปรแกรม Audacity ในการบันทึกเสียงปรับแต่งเสียง

ภาพที่ 3.9 โปรแกรม Audacity ใช้ในการบันทึกเสียง

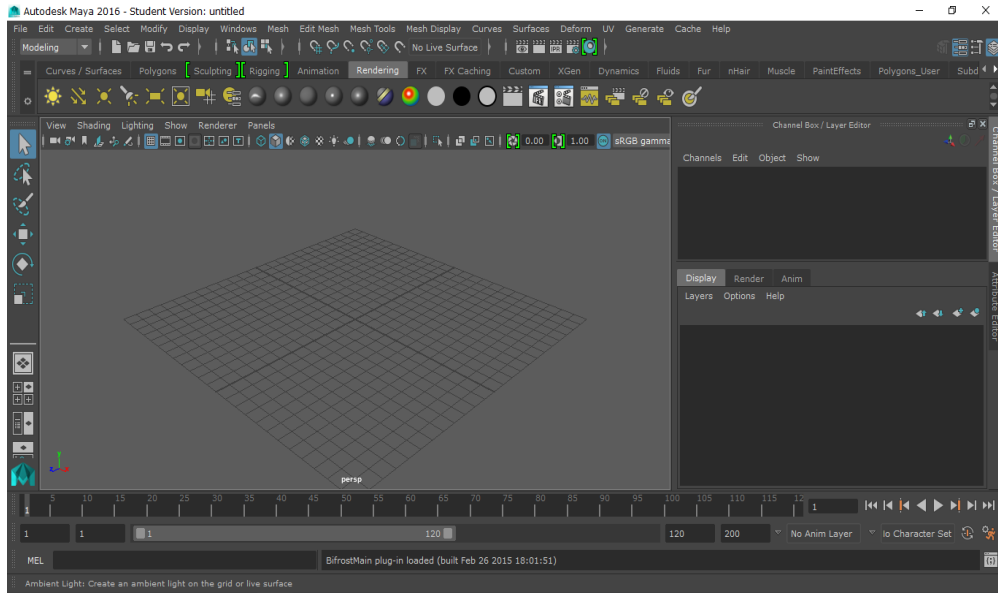
3.3.5 สร้างเนื้อหาในส่วนของเทคโนโลยีความจริงเสริมที่เป็นภาพ 2 มิติ และ 3 มิติ ตัว Marker และ Application

3.3.5.1 Application พัฒนาโดยโปรแกรม Unity ใช้ Vuforia เป็นฐานข้อมูลเพื่ออ้างอิงตัว Markers

ภาพที่ 3.10 โปรแกรม Vuforia ใช้ในการสร้าง Database เก็บตัว Markers

3.3.5.2 การสร้างภาพ 2 มิติ และ 3 มิติ พัฒนาโดยโปรแกรม Autodesk Maya ใช้สร้างภาพ 3 มิติ ร่วมกับ Sony Vegas ใช้สำหรับการตัดต่อภาพนิ่งและวิดีโอ

ภาพที่ 3.11 โปรแกรม Autodesk Maya 2016 ใช้ในการสร้างภาพ 3 มิติ

3.4 ขั้นตอนการนำไปใช้ (Implementation)

การศึกษาครั้งนี้ผู้จัดทำโครงการได้ดำเนินการนำบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนประยุกต์ใช้เทคโนโลยีความจริงเสริม วิชาวิทยาศาสตร์ เรื่องหินและการเปลี่ยนแปลง ที่พัฒนาขึ้นไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนมิตรภาพโนนสมบูรณ์ จำนวน 20 คน

3.5 ขั้นตอนการประเมินผล (Evaluation phase)

3.5.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนมิตรภาพโนนสมบูรณ์ จำนวน 20 คน

3.5.2 กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนมิตรภาพโนนสมบูรณ์ จำนวน 20 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

3.5.3 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

3.5.3.1 แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนประยุกต์ใช้เทคโนโลยีความจริงเสริม วิชาวิทยาศาสตร์ เรื่องหินและการเปลี่ยนแปลง เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) แปลความหมายได้ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด , 2545 : 45)

ค่าเฉลี่ย	ระดับความพึงพอใจ
4.50 – 5.00	ความพึงพอใจมากที่สุด
3.50 – 4.49	ความพึงพอใจมาก
2.50 – 3.49	ความพึงพอใจปานกลาง
1.50 – 2.49	ความพึงพอใจน้อย
1.00 – 1.49	ความพึงพอใจน้อยที่สุด

3.5.3.2 แบบประเมินความสอดคล้องของแบบสอบถามความพึงพอใจบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนประยุกต์ใช้เทคโนโลยีความจริงเสริม วิชาวิทยาศาสตร์ เรื่องหินและการเปลี่ยนแปลง

การประเมินความสอดคล้องของแบบสอบถามความพึงพอใจมีเกณฑ์การพิจารณาดังนี้

+1 ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องและตรงตามเนื้อหาที่ต้องการวัด

0 ถ้าไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องและตรงตามเนื้อหาที่ต้องการวัด

1 ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นไม่สอดคล้องและไม่ตรงตามเนื้อหาที่ต้องการวัด

3.5.4 สถิติที่ใช้หาคุณภาพของเครื่องมือ

สถิติที่ใช้หาความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนประยุกต์ใช้เทคโนโลยีความจริงเสริม วิชาวิทยาศาสตร์ เรื่องหินและการเปลี่ยนแปลง

3.5.4.1) ค่าเฉลี่ย ของความคิดเห็นของนักเรียนแต่ละข้อที่ตอบแบบสอบถาม

$$\text{สูตร} \quad \bar{X} = \frac{\sum x}{n}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย

$\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนนในกลุ่มทั้งหมด

n แทน จำนวนนักศึกษา

3.5.4.2) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความคิดเห็นของนักเรียน แต่ละข้อที่
ตอบแบบสอบถาม

สูตร
$$S.D. = \sqrt{\frac{n\sum X^2 - (\sum X)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 $\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนในกลุ่มทั้งหมด
 $\sum X^2$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวกำลังสอง
 n แทน จำนวนนักศึกษา

3.5.4.3) ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item – Objective
Congruence : IOC) ของข้อคำถามแต่ละข้อในแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการใช้
บทเรียน

สูตร
$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ค่าดัชนีความสอดคล้อง
 R แทน คะแนนรายข้อตามดุลยพินิจของผู้เชี่ยวชาญ
 $\sum$ แทน ผลรวม
 N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

3.5.4.4) สถิติ t-test (Dependent Samples) ใช้เปรียบเทียบคะแนนก่อน
เรียน และหลังเรียน เพื่อหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

สูตร
$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{n\sum D^2 - (\sum D)^2}{n-1}}}$$

เมื่อ D แทน ผลต่างระหว่างข้อมูลแต่ละคู่
 $\sum D$ แทน ผลรวมทั้งหมดของผลต่างระหว่างของ
ข้อมูลแต่ละคู่
 $\sum D^2$ แทน ผลรวมทั้งหมดของผลต่างระหว่างของ
ข้อมูลแต่ละคู่ยกกำลังสอง
 n แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่างหรือจำนวนคู่